

MONITORUL OFICIAL

AL

ROMÂNIEI

Anul 193 (XXXVII) — Nr. 669

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Miercuri, 16 iulie 2025

SUMAR

Pagina

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

Decizia nr. 498 din 3 octombrie 2023 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență..... 2–7

★

Opinie separată 8–9

Decizia nr. 632 din 7 noiembrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006..... 10–11

Decizia nr. 669 din 3 decembrie 2024 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru..... 12–16

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 498

din 3 octombrie 2023

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Ionuța Cochintu	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, excepție ridicată de Societatea Tehnic-Asist — S.R.L. din satul Cătămărăști Deal, comuna Mihai Eminescu, județul Botoșani, prin administrator judiciar Management Reorganizare Lichidare Iași SPRL din Iași, în Dosarul nr. 2.467/40/2018/a1 al Tribunalului Botoșani — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 370D/2019.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 25 mai 2023, cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Loredana Brezeanu, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, în temeiul prevederilor art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a dispus amânarea soluționării cauzei pentru data de 14 iunie 2023, apoi, după caz, în temeiul dispozițiilor art. 58 alin. (1) teza întâi, ale art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992, a dispus amânarea soluționării cauzei pentru datele de 28 iunie 2023, 12 iulie 2023, 20 septembrie 2023 și, respectiv, 3 octombrie 2023, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 17 ianuarie 2019, pronunțată în Dosarul nr. 2.467/40/2018/a1, **Tribunalul Botoșani — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență**, excepție ridicată de Societatea Tehnic-Asist — S.R.L. din satul Cătămărăști Deal, comuna Mihai Eminescu, județul Botoșani, prin administrator judiciar Management Reorganizare Lichidare Iași SPRL din Iași, într-o cauză întemeiată pe dispozițiile Legii nr. 85/2014.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că, în ceea ce privește denunțarea unui contract în materie civilă, prevederile criticate creează o discriminare, pe de o parte, între părțile acestuia, respectiv între cocontractanții și finanțatorul unui contract de leasing, întrucât această procedură are loc în funcție de natura contractului, fiind diferită atunci când în discuție este denunțarea unui contract de leasing financiar. Pe de altă parte, discriminarea se creează și între debitor și finanțatorul unui contract de leasing, întrucât debitorul, care este parte a unui contract de leasing financiar,

este lipsit de dreptul de a continua acest contract dacă finanțatorul său nu este de acord cu menținerea contractului de leasing financiar. Practic, prin prevederile criticate, legiuitorul recunoaște, în mod explicit, faptul că numai o parte a contractului, respectiv o societate de leasing, poate să mențină sau să denunțe un contract aflat în derulare la data deschiderii procedurilor de insolvență, chiar dacă debitorul și administratorul judiciar și-au exprimat intenția de continuare a contractului respectiv și și-au asumat anumite obligații de plată stabilite prin contract. Astfel, debitorul se află în imposibilitatea menținerii contractului în discuție, fiind lipsit și de mecanismele apărării drepturilor și intereselor sale legitime ce decurg dintr-un asemenea contract derulat până la momentul intrării în insolvență, chiar și în condițiile în care a respectat obligațiile de plată. În acest context se învederează că, potrivit jurisprudenței Curții Constituționale și a Curții Europene a Drepturilor Omului, legea trebuie să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale, iar pentru realizarea acestor aspecte legea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul în care reglementează, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului, mai ales că, potrivit principiului proporționalității, orice măsură luată trebuie să fie adecvată, necesară și să reflecte un just echilibru între interesele concrete avute în vedere. Față de această împrejurare, se menționează că revine Curții Constituționale rolul de a stabili dacă normele criticate îndeplinesc aceste cerințe.

5. **Tribunalul Botoșani — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal**, având în vedere jurisprudența Curții Constituționale cu privire la principiul egalității, arată că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite și, prin urmare, el nu exclude, ci, dimpotrivă, presupune soluții diferite pentru situații diferite. În consecință, un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice rațional, în respectul principiului egalității cetățenilor în fața legii și a autorităților publice. Or, prevederile în discuție creează numai în aparență o situație discriminatorie între creditorii care au calitatea de finanțatori în baza unui contract de leasing și ceilalți creditori, deoarece, chiar dacă art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 instituie un tratament diferit în privința procedurii de denunțare a contractelor aflate în derulare la data deschiderii procedurii de insolvență, opțiunea finanțatorului de a denunța contractul de leasing nu este una arbitrară, urmând să fie exprimată cu respectarea condiției stipulate la art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 referitoare la situația contractului în discuție și care nu trebuie să fi fost executat în totalitate ori substanțial de toate părțile implicate, condiție prin care nu s-a derogat prin reglementarea supusă controlului de constituționalitate. Față de această împrejurare, instanța opinează că dispozițiile art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 sunt constituționale în măsura în care sunt interpretate în sensul că opțiunea finanțatorului de a denunța contractul este ținută de respectarea condiției

prevăzute la art. 123 alin. (1) din aceeași lege, potrivit căruia contractul trebuie să nu fi fost executat în totalitate ori substanțial de toate părțile implicate.

6. Potrivit dispozițiilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

7. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere cu privire la excepția de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, notele scrise depuse, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

8. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze prezenta excepție.

9. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 466 din 25 iunie 2014, care au următorul cuprins: „(12) *Prin excepție de la prevederile alin. (1) teza I, în cazul contractului de leasing financiar, dacă finanțatorul nu își exprimă, în termen de 3 luni de la data deschiderii procedurii, acordul expres pentru menținerea contractului, acesta se consideră denunțat la data expirării acestui termen. În cazul care, în același termen, finanțatorul transmite administratorului judiciar o notificare prin care i se cere să denunțe contractul, acesta se consideră denunțat la expirarea unui termen de 30 de zile de la data recepționării notificării de către administratorul judiciar. În vederea maximizării averii debitorului, lichidatorul judiciar poate să denunțe orice contract de leasing financiar, contractul considerându-se denunțat la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar.*” Dispozițiile art. 123 alin. (1) teza întâi din Legea nr. 85/2014, la care fac referire prevederile criticate, au următorul cuprins: „(1) *Contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, art. 1.417 din Legea nr. 287/2009, republicată, cu modificările ulterioare, nefiind aplicabil.*” De asemenea, prevederile anterioare, cuprinse în art. 1.417 din Codul civil, republicat în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, au următorul cuprins: „(1) *Debitorul decade din beneficiul termenului dacă se află în stare de insolvabilitate sau, după caz, de insolvență declarată în condițiile legii, precum și atunci când, cu intenție sau dintr-o culpă gravă, diminuează prin fapta sa garanțiile constituite în favoarea creditorului sau nu constituie garanțiile promise.* (2) *În sensul prevederilor alin. (1), starea de insolvabilitate rezultă din inferioritatea activului patrimonial ce poate fi supus, potrivit legii, executării silite, față de valoarea totală a datoriilor exigibile. Dacă prin lege nu se prevede altfel, această stare se constată de instanță, care, în acest scop, poate ține seama de anumite împrejurări, precum dispariția intempestivă a debitorului, neplata unor datorii devenite scadente, declanșarea împotriva sa a unei proceduri de executare silită și altele asemenea.* (3) *Decăderea din beneficiul termenului poate fi cerută și atunci când, din culpa sa, debitorul ajunge în situația de a nu mai satisface o condiție considerată esențială de creditor la data încheierii contractului. În acest caz, este necesar să se fi stipulat expres caracterul esențial al condiției și posibilitatea sancțiunii decăderii, precum și să fi existat un interes legitim pentru creditor să considere condiția respectivă drept esențială.*”

10. În susținerea neconstituționalității acestor dispoziții legale sunt invocate prevederile constituționale ale art. 16 — *Egalitatea în drepturi* și ale art. 21 — *Accesul liber la justiție*. Totodată, având în vedere motivarea autoarei excepției de neconstituționalitate cuprinsă în notele scrise, prin care face referire la faptul că legea trebuie să fie accesibilă și previzibilă în ceea ce privește efectele sale și la faptul că normele criticate conduc la îndepărtarea principiului unicității, imparțialității și egalității justițiabililor în fața legii, precum și Decizia nr. 1.313 din 4 octombrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 12 din 6 ianuarie 2012, Curtea reține ca temeuri constituționale și art. 1 alin. (5) — *Principiul legalității* (în componenta privind calitatea legii) și art. 124 — *Înfăptuirea justiției*. De asemenea, în coroborare cu dispozițiile constituționale sunt menționate și prevederile art. 6 — *Dreptul la un proces echitabil* și ale art. 14 — *Interzicerea discriminării* din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

11. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că, potrivit Legii nr. 85/2014, scopul procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență este instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului, cu acordarea, atunci când este posibil, a șansei de redresare a activității acestuia și la baza căreia stau anumite principii, cum ar fi: (i) maximizarea gradului de valorificare a activelor și de recuperare a creanțelor, (ii) acordarea către debitori a unei șanse de redresare eficientă și efectivă a afacerii, fie prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenței, fie prin procedura de reorganizare judiciară, pentru menținerea activității economice și protejarea locurilor de muncă, prin accesul efectiv al debitorului la mijloace de avertizare timpurie, prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenței sau prin procedura de reorganizare judiciară, fără a aduce atingere altor soluții de redresare, (iii) asigurarea unui tratament egal al creditorilor de același rang, (iv) recunoașterea drepturilor existente ale creditorilor și respectarea ordinii de prioritate a creanțelor, având la bază un set de reguli clar determinate și uniform aplicabile, (v) asigurarea accesului la surse de finanțare în procedurile de prevenire a insolvenței, în perioada de observație și de reorganizare, cu crearea unui regim adecvat pentru protejarea acestor creanțe, și care sunt aplicabile în diferite etape ale acestor proceduri.

12. De asemenea, Curtea observă că procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență se desfășoară în diferite etape, având reglementări specifice atât aferente fiecăreia dintre ele, cât și comune, aplicabile pe întreg parcursul acestor proceduri. Astfel, în acest context, Curtea reține că prevederile art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014, criticate în prezenta cauză, fac parte din titlul II — *Procedura insolvenței*, capitolul I — *Dispoziții comune*, secțiunea a 5-a — *Situația unor acte juridice ale debitorului*, iar art. 123 din această lege, în ansamblul său, stabilește regimul juridic al contractelor în derulare, în general, și reglementează situația celor în care este angrenat debitorul la deschiderea procedurii insolvenței, cu anumite particularități, întrucât, la momentul deschiderii procedurii insolvenței, debitorul este implicat într-un ansamblu de activități economice cu diferiți parteneri, care sunt materializate prin contracte în derulare.

13. Potrivit art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, în vederea creșterii la maximum a valorii averii debitorului, administratorul judiciar/lichidatorul judiciar poate să denunțe, într-un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii, orice contract, închirierile neexpirate, alte contracte pe termen lung, atât timp cât aceste contracte nu au fost executate în totalitate ori substanțial de către toate părțile implicate. Astfel, potrivit reglementării anterioare, practicianul în insolvență, autorizat în

condițiile legii și desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau stabilite de instanța judecătorească, este cel îndrituit să aprecieze asupra asumării sau denunțării contractului, după o evaluare a rentabilității contractului din punct de vedere economic și o evaluare juridică a efectelor denunțării, având în vedere posibilitatea cocontractantului de a formula cerere de despăgubire pentru prejudiciul suferit ca urmare a încetării intempestive a efectelor contractului. Întrucât, potrivit art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, dreptul de apreciere asupra îndeplinirii condițiilor legale și asupra oportunității menținerii sau denunțării contractului aparține practicianului în insolvență, aceasta implică o responsabilitate sporită a acestuia. Denunțarea contractului este o opțiune, iar nu o obligație a administratorului/lichidatorului judiciar care poate fi exercitată într-un termen de prescripție de 3 luni de la data deschiderii procedurii și cu scopul creșterii la maximum a valorii averii debitorului, în timp ce menținerea contractului de către administratorul/lichidatorul judiciar presupune asumarea executării obligațiilor debitorului pe viitor. Tocmai de aceea, pentru o mai accentuată responsabilizare a practicianului în insolvență desemnat să exercite atribuțiile prevăzute de lege sau stabilite de instanța judecătorească, în această reglementare s-a prevăzut că atunci când optează pentru menținerea contractului, „administratorul judiciar/lichidatorul judiciar precizează trimestrial, în cadrul rapoartelor de activitate, dacă debitorul dispune de fondurile bănești necesare achitării contravalorii bunurilor sau prestațiilor furnizate de cocontractant” [art. 123 alin. (2) din Legea nr. 85/2014]. Așadar, art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 stabilește pentru aceste contracte un regim particular, considerându-le menținute la data deschiderii procedurii, prin această reglementare legiuitorul subliniind caracterul special și derogatoriu al procedurii prevăzute de legislația privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, înlăturând expres de la aplicare dispozițiile art. 1.417 din Codul civil, care stabilesc decăderea din beneficiul termenului.

14. Curtea reține că, în ceea ce privește menținerea/denunțarea contractelor de leasing financiar, prin art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014, legiuitorul instituie o excepție de la regula menținerii contractelor potrivit alin. (1) teza I și stabilește condiția existenței acordului expres al finanțatorului pentru menținerea contractului de leasing financiar, în lipsa exprimării acestui acord în termen de 3 luni de la data deschiderii procedurii, contractul fiind considerat denunțat la data expirării acestui termen. Administratorul judiciar/lichidatorul judiciar păstrează posibilitatea de a denunța orice contract de leasing financiar în vederea maximizării averii debitorului, contractul considerându-se denunțat la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar [art. 123 alin. (12) teza finală]. Așadar, chiar și în cazul în care administratorul judiciar/lichidatorul judiciar optează pentru menținerea unui contract de leasing financiar, este necesar acordul expres al finanțatorului. În schimb, în cazul denunțării contractului de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, finanțatorul nu poate opune propria manifestare de voință în sensul menținerii contractului, acesta fiind considerat denunțat la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar.

15. Față de această împrejurare, autoarea excepției de neconstituționalitate consideră că o asemenea modalitate de reglementare este neconstituțională, deoarece este încălcat principiul legalității, în special în ceea ce privește criteriile de calitate a legii, și conduce la o discriminare între părțile contractului de leasing financiar, prin prisma faptului că debitorul se află în imposibilitatea menținerii contractului în discuție, context în care apreciază că este lipsit și de mecanismele

apărării drepturilor și intereselor sale legitime ce decurg dintr-un asemenea contract derulat până la momentul intrării în insolvență, chiar și în condițiile în care a respectat obligațiile de plată.

16. În ceea ce privește principiul legalității, cuprins în art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit căruia „în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie”, Curtea, având în vedere dezvoltarea jurisprudențială în materie, învederează că acesta cuprinde anumite exigențe ce țin de principiul legalității, de asigurarea interpretării unitare a legii, de calitatea legii (căreia i se subsumează claritatea, precizia, previzibilitatea și accesibilitatea legii), de principiul securității juridice care consacră securitatea juridică a persoanei și a raporturilor juridice, concept care se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea cărora legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și a libertăților fundamentale (a se vedea Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68). Având în vedere principiul generalității legilor, atât Curtea Constituțională, cât și Curtea Europeană a Drepturilor Omului au arătat că poate să fie dificil să se redacteze legi de o precizie totală și o anumită suplețe poate chiar să se dovedească de dorit, suplețe care nu trebuie să afecteze, însă, previzibilitatea legii (Decizia nr. 363 din 7 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 6 iulie 2015, paragrafele 16-20 și 26; Hotărârea din 9 noiembrie 2006, pronunțată în Cauza *Leempoel & S.A. ED. Cine Revue împotriva Belgiei*, paragraful 59). Mai mult, dreptul, ca operă a legiuitorului, nu poate fi exhaustiv, însă, pe baza principiilor aplicabile sistemului de drept, acesta lasă posibilitatea persoanelor îndrituite într-un anumit domeniu să interpreteze legea și recunoaște judecătorului competența de a tranșa ceea ce a scăpat atenției legiuitorului, printr-o interpretare judiciară, cauzală a normei. Sensul legii nu este dat pentru totdeauna în momentul creării ei, ci trebuie să se admită că adaptarea conținutului legii se face pe cale de interpretare — ca etapă a aplicării normei juridice la cazul concret. Astfel interpretarea autentică, legală, poate constitui o premisă a bunei aplicări a normei juridice, prin faptul că dă o explicație corectă înțelesului, scopului și finalității acesteia, însă legiuitorul nu poate și nu trebuie să prevadă totul. În concret, orice normă juridică, ce urmează să fie aplicată pentru rezolvarea unui caz concret, urmează să fie interpretată de subiecții de drept dintr-o anumită materie, precum și de instanțele judecătorești (interpretare judiciară și cazuală) pentru a emite un act de aplicare legal (în acest sens a se vedea, spre exemplu, Decizia nr. 489 din 30 iunie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 661 din 29 august 2016).

17. În ceea ce privește principiul egalității în drepturi, Curtea Constituțională a reținut într-o jurisprudență constantă, începând cu Decizia Plenului nr. 1 din 8 februarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 69 din 16 martie 1994, că acesta presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite. Ca urmare, situațiile în care se află anumite categorii de persoane trebuie să difere în esență pentru a se justifica deosebirea de tratament juridic, iar această deosebire de tratament trebuie să se bazeze pe un criteriu obiectiv și rațional (a se vedea, cu titlu exemplificativ, Decizia nr. 86 din 27 februarie 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 207 din 31 martie 2003, sau Decizia nr. 366 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 644 din 2 septembrie 2014, paragraful 55). De asemenea, principiul egalității în drepturi nu înseamnă uniformitate, încălcarea principiului

egalității și nediscriminării existând atunci când se aplică un tratament diferențiat unor cazuri egale, fără o motivare obiectivă și rezonabilă, sau dacă există o disproporție între scopul urmărit prin tratamentul inegal și mijloacele folosite (Decizia nr. 20 din 24 ianuarie 2002, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 10 aprilie 2002, Decizia nr. 156 din 15 mai 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 339 din 26 iunie 2001, Decizia nr. 310 din 7 mai 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 663 din 9 august 2019). Nesocotirea principiului egalității are drept consecință neconstituționalitatea discriminării care a determinat, din punct de vedere normativ, încălcarea principiului. Curtea a mai stabilit că discriminarea se bazează pe noțiunea de „excludere de la un drept” (Decizia Curții Constituționale nr. 62 din 21 octombrie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 49 din 25 februarie 1994), iar remediul constituțional specific, în cazul constatării neconstituționalității discriminării, îl reprezintă acordarea sau accesul la beneficiul dreptului (Decizia nr. 685 din 28 iunie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 470 din 11 iulie 2012). În același sens este și jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, care a statuat, în aplicarea prevederilor art. 14 din Convenția privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale privind interzicerea discriminării, că reprezintă o încălcare a acestor prevederi orice diferență de tratament săvârșită de stat între indivizi aflați în situații analoage, fără o justificare obiectivă și rezonabilă. Mai mult decât atât, pentru ca o problemă să apară în temeiul art. 14 trebuie să existe o diferență în tratamentul persoanelor în analoage sau clar similare (Hotărârea din 13 iunie 1979, pronunțată în Cauza *Marckx împotriva Belgiei*, Hotărârea din 13 noiembrie 2007, pronunțată în Cauza *D.H. și alții împotriva Republicii Cehe*, paragraful 175, Hotărârea din 29 aprilie 2008, pronunțată în Cauza *Burden împotriva Regatului Unit*, paragraful 60, Hotărârea din 16 martie 2010, pronunțată în Cauza *Carson și alții împotriva Regatului Unit*, paragraful 61).

18. Or, având în vedere considerentele de principiu mai sus enunțate cu privire la art. 1 alin. (5) și art. 16 din Constituție, mai întâi, Curtea reține că, potrivit Ordonanței Guvernului nr. 51/1997 privind operațiunile de leasing și societățile de leasing, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 9 din 12 ianuarie 2000, operațiunile de leasing sunt acelea prin care o parte, denumită locator/finanțator, transmite pentru o perioadă determinată **dreptul de folosință** asupra unui bun (bunuri imobile prin natura lor sau care devin imobile prin destinație, precum și bunuri mobile, aflate în circuitul civil, cu excepțiile prevăzute de lege), **al cărui proprietar este**, celeilalte părți, denumită locatar/utilizator, la solicitarea acesteia, contra unei plăți periodice, denumită rată de leasing, iar la sfârșitul perioadei de leasing locatorul/finanțatorul se obligă să respecte dreptul de opțiune al locatarului/utilizatorului de a cumpăra bunul, de a prelungi contractul de leasing fără a schimba natura leasingului ori de a înceta raporturile contractuale. Locatarul/Utilizatorul poate opta pentru cumpărarea bunului înainte de sfârșitul perioadei de leasing, dar nu mai devreme de 12 luni, dacă părțile convin astfel și dacă achită toate obligațiile asumate prin contract [art. 1 alin. (1) și (2)]. Contractul de leasing se încheie în scris și trebuie să cuprindă, pe lângă părțile contractante, cel puțin următoarele elemente: a) clauza privind definirea contractului de leasing ca leasing financiar sau operațional; b) denumirea bunului care face obiectul contractului de leasing și caracteristicile de identificare a acestuia; c) valoarea exactă a sumelor ratelor lunare de leasing și data exactă de plată a acestora; d) perioada de utilizare în sistem de leasing a bunului; e) clauza privind obligația asigurării bunului; f) valoarea totală a contractului de leasing, iar contractul de

leasing financiar trebuie să cuprindă, pe lângă elementele antereferite, și următoarele elemente: (i) valoarea de intrare a bunului; (ii) valoarea reziduală a bunului convenită de părți, când este cazul; (iii) valoarea avansului; (iv) rata de leasing (art. 6 și art. 7 din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997).

19. De asemenea, Curtea reține că acest tip de contract — contractul de leasing financiar — este definit și în dispozițiile titlului I — *Dispoziții generale*, capitolul III — *Definiții* din Legea nr. 227/2015 privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 688 din 10 septembrie 2015, la art. 7, cu denumirea marginală *Definiții ale termenilor comuni*, pct. 7, ca fiind orice contract de leasing care îndeplinește cel puțin una dintre următoarele condiții: a) riscurile și beneficiile dreptului de proprietate asupra bunului care face obiectul leasingului sunt transferate utilizatorului la momentul la care contractul de leasing produce efecte; b) contractul de leasing prevede expres transferul dreptului de proprietate asupra bunului ce face obiectul leasingului către utilizator la momentul expirării contractului; c) utilizatorul are opțiunea de a cumpăra bunul la momentul expirării contractului, iar valoarea reziduală exprimată în procente este mai mică sau egală cu diferența dintre durata normală de funcționare maximă și durata contractului de leasing, raportată la durata normală de funcționare maximă, exprimată în procente; d) perioada de leasing depășește 80% din durata normală de funcționare maximă a bunului care face obiectul leasingului; în înțelesul acestei definiții, perioada de leasing include orice perioadă pentru care contractul de leasing poate fi prelungit; e) valoarea totală a ratelor de leasing, mai puțin cheltuielile accesorii, este mai mare sau egală cu valoarea de intrare a bunului. Totodată, Curtea observă că în virtutea dispozițiilor art. 14 alin. (1) lit. b) din Legea nr. 93/2009 privind instituțiile financiare nebancare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 259 din 21 aprilie 2009, leasingul financiar este circumscris activităților de creditare, respectiv unui contract de credit.

20. Referitor la contractul de leasing operațional, Curtea învederează că, potrivit Codului fiscal, acesta este orice contract de leasing încheiat între locator și locatar, care transferă locatarului riscurile și beneficiile dreptului de proprietate, mai puțin riscul de valorificare a bunului la valoarea reziduală, și care nu îndeplinește niciuna dintre condițiile prevăzute la art. 7 pct. 7 lit. b)-e) din Codul fiscal, mai sus menționate; riscul de valorificare a bunului la valoarea reziduală există atunci când opțiunea de cumpărare nu este exercitată la începutul contractului sau când contractul de leasing prevede expres restituirea bunului la momentul expirării contractului (art. 7 pct. 8 din Legea nr. 227/2015).

21. Din evaluarea cadrului legislativ antereferit în materie reiese că acest tip de contract — contractul de leasing — este un contract special ce împrumută diferite elemente de la alte contracte prevăzute de alte instituții juridice, spre exemplu, contractul de locațiune, promisiunea unilaterală de vânzare, contractul de vânzare-cumpărare, dar care prezintă și numeroase elemente specifice, care nu permit asimilarea cu un alt contract.

22. În acest context, Curtea observă că prevederile Legii nr. 85/2014 reglementează, distinct de cele cuprinse în Ordonanța Guvernului nr. 51/1997, chestiuni ce țin de regimul juridic al contractelor de leasing și al creanțelor aferente în situația în care intervine procedura insolvenței, respectiv au în vedere mai multe aspecte legate de contractele de leasing financiar, în funcție de momentul temporal în care se regăsește derularea acestuia, astfel: (i) contracte reziliate anterior deschiderii procedurii insolvenței — art. 105 alin. (3); (ii) contracte în derulare la data deschiderii procedurii și menținute — art. 105 alin. (4); (iii) contracte în derulare la data

deschiderii procedurii: menținerea de către practicianul în insolvență, cu acordul finanțatorului — art. 123 alin. (12) teza întâi; denunțarea de către practicianul în insolvență — art. 123 alin. (12) teza a treia; denunțarea de către finanțator — art. 123 alin. (12) teza a doua; rezilierea contractului de către finanțator — art. 123 alin. (11).

23. Curtea observă că în sensul celor de mai sus precizate sunt prevederile art. 105 din Legea nr. 85/2014, care fac parte din titlul II — *Procedura insolvenței*, capitolul I — *Dispoziții comune*, secțiunea a 4-a — *Primele măsuri. Întocmirea tabelului de creanțe. Contestațiile*. În concret, dispozițiile art. 105 alin. (3) și (4) din Legea nr. 85/2014 circumscriu regimul juridic al creanțelor provenite din contractele de leasing în procedura insolvenței și prevăd, pe de o parte, procedura de înscriere la masa pasivă a creanței locatorului din leasingul operațional și, pe de altă parte, procedura de înscriere la masa pasivă a creanței finanțatorului din leasingul financiar.

24. Așadar, Curtea reține că Legea nr. 85/2014 conține norme exprese cu privire la tratamentul aplicabil contractelor de leasing și creanțelor aferente acestor tipuri de contracte, respectiv: regimul creanțelor ce provin din contracte de leasing reziliate înainte de data deschiderii procedurii insolvenței; denunțarea contractelor de leasing; modalitatea în care un contract de leasing în derulare poate înceta în contextul dat; menținerea contractului de leasing financiar în derulare la data deschiderii procedurii; denunțarea contractului de leasing; problema transferului dreptului de proprietate asupra bunului ce face obiectul contractului de leasing; notificările necesare și termenele în care se poate denunța contractul de leasing; regimul creanțelor aferente contractelor de leasing; modul de înscriere a creanțelor rezultând din contractele de leasing în tabelul creanțelor; situația unor rate neachitate și înscrierea acestora în tabelul de creanțe; rezilierea contractului de leasing de către finanțator etc.

25. Ca atare, reiterând cele mai sus expuse, Curtea învederează că atât scopul normelor privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, respectiv instituirea unei proceduri colective pentru acoperirea pasivului debitorului, cu acordarea, atunci când este posibil, a șanseii de redresare a activității acestuia, cât și necesitatea maximizării averii debitorului au impus, în virtutea principiilor constituționale ale libertății economice, protecției concurenței loiale și creării cadrului favorabil pentru valorificarea tuturor factorilor de producție, reglementarea unor principii care stau la baza tratamentului juridic al contractelor în derulare, în general, instituindu-se prin art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014 regula menținerii de drept a contractelor în derulare la data deschiderii procedurii, continuarea acestora neputând fi întreruptă pentru motivul deschiderii procedurii sau pentru obligații neîndeplinite anterior datei deschiderii procedurii. Cu titlu particular, în cazul contractelor de leasing financiar în care locatorul/finanțatorul păstrează dreptul de proprietate (nuda proprietate) asupra bunului cedat în folosința locatorului/utilizatorului, tot în vederea maximizării averii debitoarei a fost reglementat dreptul administratorului judiciar/lichidatorului judiciar de a denunța orice contract de leasing financiar, contractul considerându-se denunțat la data notificării denunțării de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar, astfel cum prevăd dispozițiile art. 123 alin. (12) teza finală din Legea nr. 85/2014. Față de această împrejurare, Curtea constată că, astfel cum reiese din coroborarea prevederilor legale mai sus menționate, în cazul contractelor de leasing financiar în derularea cărora intervine procedura insolvenței, prin art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 se instituie, pentru cazul nedeunțării contractului de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar și în scopul menținerii contractului, condiția existenței acordului expres

al finanțatorului. În lipsa acordului pentru menținerea contractului, care să fie exprimat de finanțator în termen de 3 luni de la data deschiderii procedurii, contractul se consideră denunțat la data expirării acestui termen chiar dacă ar exista opțiunea administratorului judiciar/lichidatorului judiciar pentru continuarea contractului. Așadar, Curtea reține că, din analiza normelor legale în discuție, în cazul leasingului financiar pot să apară diferite situații de continuare/denunțare a contractului de leasing financiar: (i) menținerea contractului de leasing (în măsura în care se obține acordul expres al finanțatorului în acest sens în termen de 3 luni de la deschiderea procedurii, iar administratorul judiciar/lichidatorul judiciar nu denunță contractul); (ii) denunțarea de drept la expirarea unui termen de 3 luni de la data deschiderii procedurii (dacă finanțatorul nu și-a exprimat acordul expres pentru menținerea contractului); (iii) denunțarea la inițiativa finanțatorului înainte de expirarea termenului de 3 luni de la deschiderea procedurii (dacă finanțatorul transmite administratorului judiciar o notificare prin care îi cere să denunțe contractul; acesta se consideră denunțat la expirarea unui termen de 30 de zile de la data recepționării notificării); (iv) denunțarea de către administratorul judiciar/lichidatorul judiciar a contractului în temeiul prerogativei de denunțare a oricărui contract în derulare.

26. Or, Curtea reține că prevederile criticate cuprinse în Legea nr. 85/2014 sunt în consonanță cu cele care reglementează regimul juridic al contractelor de leasing, întrucât, potrivit art. 13 din Ordonanța Guvernului nr. 51/1997: (i) drepturile locatorului/finanțatorului asupra bunului utilizat în baza unui contract de leasing sunt opozabile judecătorului-sindic, în situația în care locatorul/utilizatorul se află în reorganizare judiciară și/sau faliment, în conformitate cu prevederile legale în materie; (ii) dacă locatorul/utilizatorul se află în dizolvare și/sau lichidare, dispozițiile alin. (1) se aplică și lichidatorului numit potrivit Legii societăților nr. 31/1990, republicată, cu modificările ulterioare; (iii) drepturile locatorului/utilizatorului asupra bunului utilizat în baza unui contract de leasing sunt opozabile judecătorului-sindic și creditorilor în situația în care locatorul/finanțatorul se află în reorganizare judiciară și/sau faliment, în conformitate cu prevederile legale în materie; (iv) dacă locatorul/finanțatorul se află în dizolvare și/sau lichidare, dispozițiile alin. (3) se aplică și lichidatorului numit potrivit Legii nr. 31/1990, republicată, cu modificările ulterioare; (v) în cazurile prevăzute la alin. (3) și (4), drepturile locatorului/utilizatorului prevăzute de Ordonanța Guvernului nr. 51/1997 și cele stipulate în contractul de leasing vor urmări bunul aflat în proprietatea oricărui dobânditor al acestuia, în condițiile în care au fost respectate întocmai drepturile locatorului/finanțatorului.

27. Față de această împrejurare, având în vedere natura juridică a contractului de leasing financiar, în care locatorul/finanțatorul rămâne proprietarul bunului sub promisiunea de a-l vinde utilizatorului la sfârșitul perioadei de leasing potrivit opțiunii acestuia, Curtea observă că dispozițiile art. 123 alin. (12) dau efectivitate dispozițiilor cuprinse în Legea fundamentală cu privire la respectarea și ocrotirea dreptului de proprietate privată, întrucât, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească conținutul și limitele dreptului de proprietate. De principiu, aceste limite au în vedere obiectul dreptului de proprietate și atribuțiile acestuia și se instituie în vederea apărării intereselor sociale și economice generale sau pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane, legiuitorul având competența de a stabili cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principală conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecți

de drept (pentru identitate de rațiune, a se vedea Decizia nr. 59 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, sau Decizia nr. 19 din 8 aprilie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 24 mai 1993).

28. Ca atare, având în vedere natura juridică a contractului de leasing financiar, care este diferită de a altor tipuri de contracte, precum și faptul că printr-un contract de leasing financiar este păstrat de către finanțator dreptul de proprietate sub forma nudei proprietăți asupra bunului, fiind transmise utilizatorului doar posesia și folosința bunului, nu se poate reține pretinsa încălcare a dispozițiilor art. 1 alin. (5) și art. 16 din Constituție prin prisma criticilor formulate, întrucât dispozițiile supuse controlului de constituționalitate constituie o veritabilă garanție a dreptului de proprietate deținut de finanțator care, nefiind un creditor privilegiat precum creditorul ipotecar sau vânzătorul unui bun cu drept de ipotecă legală asupra prețului/restului de preț neplătit, și neavând nici posesia bunului dat în leasing, trebuie să aibă posibilitatea legală de a cunoaște și accepta modificarea intervenită ulterior încheierii contractului de leasing în situația financiară a locatarului/utilizatorului, care a dus la deschiderea procedurii insolvenței, și, în consecință, de a avea dreptul să își exprime acordul pentru continuarea contractului cu locatarul/utilizatorul aflat în insolvență, asumându-și implicit un eventual risc contractual determinat de neplata ratelor de leasing. Așadar, prevederile criticate ale art. 123 alin. (12) nu trebuie privite în mod singular, ci în coroborare cu întreg ansamblul legislativ în materia contractelor de leasing prin care sunt învederate în mod concret situațiile și efectele ce ar rezulta dintr-o posibilă aplicare a procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență asupra societății debitoare care este parte a unui contract de leasing financiar în care părțile nu se află obiectiv în aceeași situație juridică de egalitate.

29. În ceea ce privește dispozițiile art. 21 din Constituție, menționate în susținerea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că procedura insolvenței este o procedură execuțională, concursuală și colectivă desfășurată sub controlul de legalitate al judecătorului-sindic și în care drepturile procesuale ale debitoarei și ale creditorilor nu sunt identice în

considerarea intereselor lor diferite. Prin urmare, limitarea unor drepturi ale debitoarei în procedura insolvenței nu poate fi considerată o situație discriminatorie sau dezavantajoasă pentru debitoare față de ceilalți participanți la procedură, nici o restrângere a dreptului de acces liber la justiție, aspect reținut și prin Decizia nr. 1 din 20 ianuarie 2020, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 147 din 25 februarie 2020. Prevederile art. 21 din Constituție garantează dreptul părților de acces liber la justiție, precum și dreptul la un proces echitabil și la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil, constituind valorificarea explicită a prevederilor art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale. Dreptul de acces liber la justiție presupune dreptul oricărei persoane de a se adresa instanțelor de judecată pentru apărarea drepturilor și a intereselor sale legitime, iar dreptul la un proces echitabil, invocat în susținerea excepției, reprezintă un standard constituțional a cărui îndeplinire este apreciată în funcție de ansamblul procesului și ținând cont de specificul normelor procedurale aplicabile (Decizia nr. 705 din 28 octombrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 60 din 19 ianuarie 2022, paragraful 17). Or, întrucât prevederile Legii nr. 85/2014 cuprind norme care circumscriu condițiile privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, inclusiv în ceea ce privește analizarea situației aferente denunțării sau menținerii unui contract de leasing financiar, nu încalcă prevederile constituționale ale art. 21.

30. Referitor la dispozițiile art. 124 din Constituție, menționate în susținerea excepției de neconstituționalitate, Curtea reține că nici aceste critici nu sunt întemeiate, motivat de faptul că înfăptuirea justiției, în numele legii, are semnificația că actul de justiție izvorăște din normele legale, iar forța lui executorie derivă tot din lege (a se vedea Decizia nr. 972 din 21 noiembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 800 din 28 noiembrie 2012), respectiv competența instanțelor judecătorești și procedura de judecată sunt prevăzute numai prin lege, care în prezenta cauză este reprezentată de Legea nr. 85/2014.

31. Pentru considerentele expuse, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Societatea Tehnic-Asist — S.R.L. din satul Cătămărăști Deal, comuna Mihai Eminescu, județul Botoșani, prin administrator judiciar Management Reorganizare Lichidare Iași SPRL din Iași, în Dosarul nr. 2.467/40/2018/a1 al Tribunalului Botoșani — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și constată că dispozițiile art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Botoșani — Secția a II-a civilă, de contencios administrativ și fiscal și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 octombrie 2023.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Ionița Cochînțu

OPINIE SEPARATĂ
la Decizia Curții Constituționale nr. 498 din 3 octombrie 2023

În dezacord cu opinia majoritară, considerăm că **excepția de neconstituționalitate trebuia admisă și constatată neconstituționalitatea dispozițiilor art. 123 alin. (12) din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență** pentru motivele ce urmează a fi expuse în continuare.

Cu titlu prealabil, este de învedereat faptul că scopul Legii nr. 85/2014 este instituirea unor proceduri de prevenire a insolvenței la care pot recurge debitorii aflați în dificultate și, respectiv, a unor proceduri colective de insolvență pentru acoperirea pasivului debitorului, în cadrul cărora debitorul beneficiază, atunci când este posibil, de șansa de redresare a activității sale (art. 2) și care se realizează pe baza unor principii (art. 4), spre exemplu: (i) maximizarea gradului de valorificare a activelor și de recuperare a creanțelor, (ii) acordarea unei șanse debitorilor de redresare eficientă a afacerii, pentru menținerea activității economice și protejarea locurilor de muncă, prin accesul efectiv al debitorului la mijloace de avertizare timpurie, prin intermediul procedurilor de prevenire a insolvenței sau prin procedura de reorganizare judiciară, fără a aduce atingere altor soluții de redresare, (iii) asigurarea unor proceduri de prevenire a insolvenței și insolvență eficiente, inclusiv prin mecanisme adecvate de comunicare și derulare a procedurii într-un timp util și rezonabil, într-o manieră obiectivă și imparțială, cu un minim de costuri, de natură a duce la descărcarea de obligații și la care se adaugă, (iv) administrarea procedurilor de prevenire a insolvenței și de insolvență de către practicieni în insolvență și desfășurarea acestora sub controlul instanței de judecată, în limitele prevăzute de prezenta lege. La aceste principii se adaugă alte reguli și proceduri cu valoare de principiu, respectiv faptul că organele care aplică procedura insolvenței prevăzută de această lege sunt, potrivit art. 40 din aceeași lege, instanțele judecătorești, judecătorul-sindic, precum și administratorul judiciar și lichidatorul judiciar care, astfel cum prevede și textul criticat, au rolul maximizării averii debitorului și care se poate converti în principiul activității administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar, întrucât, în funcție de ținta și de criteriul maximizării averii debitorului depind continuarea sau denunțarea contractelor aflate în derulare la data deschiderii procedurii insolvenței debitorului, precum și stabilirea procedurii de urmat.

Astfel, de principiu, la deschiderea procedurii insolvenței, astfel cum s-a reținut și prin Decizia nr. 142 din 16 martie 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 605 din 21 iunie 2022, paragraful 17, regula este aceea că, potrivit art. 123 alin. (1) din Legea nr. 85/2014, contractele în derulare se consideră menținute la data deschiderii procedurii, iar finalitatea pe care trebuie să o aibă în considerare practicianul în insolvență la luarea deciziei constă în maximizarea valorii activului patrimoniului debitorului. În contextul dat, Curtea a apreciat că menținerea contractelor în derulare ale debitorului, la deschiderea procedurii insolvenței, chiar și în ciuda opoziției cocontractantului, constituie o măsură menită să dea posibilitatea maximizării averii debitorului, pentru a-l ajuta să își acopere pasivul și să aibă o șansă reală de redresare. Pentru ca un contract să fie considerat în derulare și deci menținut, este esențial și necesar ca niciuna dintre cauzele de încetare a contractului, stabilite legal sau convențional, să nu fi intervenit cu caracter definitiv până la data deschiderii procedurii insolvenței. Regimul juridic, original, al continuării contractelor în curs după deschiderea procedurii insolvenței are drept scop crearea unor pârghii menite, pe de o parte, să întrerupă unele raporturi

contractuale a căror execuție este prea oneroasă, inutilă sau neprofitabilă pentru debitor, iar pe de altă parte, să permită continuarea contractelor utile pentru redresarea debitorului. În urma analizei economico-financiare, subsumată ideii de a fi obținute sau păstrate elemente de activ cât mai mari, practicianul în insolvență va hotărî fie menținerea, fie denunțarea contractelor. Opțiunea administratorului judiciar sau a lichidatorului judiciar va fi subsumată interesului prevăzut de lege, și anume obținerea unei valori cât mai mari a averii debitorului insolvent. De altfel, prin Decizia nr. 42 din 7 iunie 2021, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție — Completul pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1009 din 22 octombrie 2021, s-a reținut că „măsura menținerii contractului în derulare, luată în scopul maximizării averii debitorului și redresării acestuia, este urmată de alte măsuri menite să garanteze creditorilor că drepturile și interesele lor sunt, de asemenea, urmărite și respectate în procedură. Așa fiind, este stabilită o perioadă relativ scurtă (de 3 luni) în care să se stabilizeze raportul contractual, sunt prevăzute măsuri pentru asigurarea executării exemplare pe viitor a contractului, în măsura menținerii și de către administratorul/lichidatorul judiciar, se prevede posibilitatea modificării clauzelor contractuale în vederea reechilibrării contractului, sunt prevăzute remediile atât pentru neexecutările anterioare (executarea silită colectivă prin înscrierea creanțelor restante la masa credală), cât și pentru cele ulterioare (posibilitatea introducerii unei acțiuni în reziliere ce urmează a fi soluționată în cadrul procedurii insolvenței de judecătorul-sindic). Ceea ce se urmărește în mod evident este o împiedicare a ruperii intempestive a contractului pe motiv de insolvență, fie că aceasta are loc prin efectul unor clauze preexistente în contract, fie că ar putea fi urmărită de creditor printr-o acțiune în reziliere ulterioară, grefată pe creanțele restante, fără solicitarea expresă a acestora”.

Prin urmare, toate cele de mai sus prezentate sunt subsumate principiului legalității prevăzut de art. 1 alin. (5) din Constituție, fiind o aplicare la nivel infraconstituțional în materia insolvenței și în materia contractelor de leasing financiar, iar nerespectarea prevederilor legale în materie se poate converti într-o încălcare a acestui principiu. Astfel, Curtea Constituțională a statuat constant în jurisprudența sa referitoare la art. 1 alin. (5) din Constituție că una dintre cerințele respectării Constituției și a supremației acesteia este respectarea legilor pe care puterea legislativă le-a edictat, obligație care incumbă inclusiv legiuitorului. Cu privire la incidența principiului legalității în cadrul procesului de adoptare a actelor normative, Curtea Constituțională, spre exemplu prin Decizia nr. 139 din 13 martie 2019, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 336 din 3 mai 2019, paragraful 85, a subliniat că acest principiu constituțional, interpretat în coroborare cu celelalte principii subsumate statului de drept, reglementat de art. 1 alin. (3) din Constituție, impune ca atât exigențele de ordin procedural, cât și cele de ordin substanțial să fie respectate în cadrul legiferării. Astfel, regulile referitoare la fondul reglementărilor și procedurile de urmat nu reprezintă scopuri în sine, ci instrumente menite să asigure calitatea normelor, care să slujească cetățeanului. Atât prin jurisprudența Curții Constituționale, cât și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (Hotărârea din 5 ianuarie 2000, pronunțată în Cauza *Beyeler împotriva Italiei*, Hotărârea din 23 noiembrie 2000, pronunțată în Cauza *ex-regele Greciei și alții împotriva Greciei*, și Hotărârea din 8 iulie 2008, pronunțată în Cauza *Fener Rum Patrikligi împotriva Turciei*) s-a statuat că

principiul legalității presupune existența unor norme de drept intern suficient de accesibile, precise și previzibile în aplicarea lor, conducând la caracterul de *lex certa* (a se vedea, în acest sens, spre exemplu, Decizia nr. 189 din 2 martie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 307 din 5 aprilie 2006, sau Decizia nr. 26 din 18 ianuarie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 116 din 15 februarie 2012). De asemenea, instanța de contencios constituțional a mai stabilit că o normă juridică trebuie să reglementeze în mod unitar, uniform, să stabilească cerințe minimale aplicabile tuturor destinatarilor săi și să nu permită arbitrarul sau abuzul (Decizia nr. 17 din 21 ianuarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 79 din 30 ianuarie 2015, sau Decizia nr. 588 din 21 septembrie 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 835 din 20 octombrie 2017, paragraful 25).

Or, în situația contractelor de leasing financiar aflate în derulare la deschiderea procedurii insolvenței, legiuitorul a înlăturat *ope legis* aplicarea principiilor și regulilor antereferite în ceea ce privește dreptul exclusiv al organelor care aplică procedura insolvenței de a aprecia și a decide măsurile menite să conducă la maximizarea averii debitorului, pentru a-l ajuta să își acopere pasivul și să aibă o șansă reală de redresare și, totodată, de a asigura efectuarea cu celeritate a actelor și operațiunilor prevăzute de lege, inclusiv realizarea, în condițiile legii, a drepturilor și obligațiilor celorlalți participanți la aceste acte și operațiuni. Mai mult, legiuitorul a ignorat aspecte ce țin de contractul de leasing financiar în ceea ce privește condițiile încheierii, derulării și existenței sale, care constituie clauze ale contractului dintre debitor și finanțatorul contractului de leasing financiar.

Astfel, pe de o parte, în situația contractelor de leasing financiar decizia privind menținerea lor se realizează exclusiv cu acordul expres al finanțatorului în termenul prevăzut de lege. Administratorul/Lichidatorul judiciar nu are posibilitatea de a opta în vreun fel pentru menținerea acestora, chiar dacă aceste contracte au fost executate în totalitate ori într-o măsură substanțială de către toate părțile implicate sau chiar dacă bunurile (spre exemplu: utilaje de producție etc.) ce fac obiectul contractului de leasing financiar ar putea fi esențiale pentru redresarea societății, având o importanță determinantă pentru reușita unui plan de reorganizare, în cazul în care se optează pentru această variantă a procedurii insolvenței. Pe de altă parte, prin normele criticate sunt înlăturate condițiile care stau la baza existenței contractelor de leasing financiar, întrucât debitorul care este parte a unui contract de leasing financiar este lipsit de dreptul de a continua contractul în condițiile în care, deși și-a respectat toate obligațiile de plată a ratelor scadente aferente împrumuturilor, întâmpină refuzul finanțatorului de a menține contractul, fie în mod direct prin exprimarea opțiunii de denunțare, fie prin neexprimarea acordului expres pentru menținerea contractului. Într-o atare situație, debitorul este pus în imposibilitatea apărării drepturilor ce decurg din contractul de leasing financiar, fiind constrâns să accepte o consecință care nu corespunde cu realitatea executării obligațiilor sale contractuale. Opțiunea finanțatorului, care este convertită de legiuitor într-o condiție pur potestativă de continuare a contractului de leasing, menținerea contractului depinzând doar de voința societății de leasing, este de natură a afecta principiile

care stau la baza încheierii contractelor, precum și principiile și scopul procedurilor de insolvență, textul criticat fiind insuficient pentru a da expresie cadrului legal incident în materie și deficitar din punctul de vedere al calității legii. Într-adevăr, finanțatorul are dreptul de dispoziție cu privire la bun, fiind proprietarul acestuia, însă decizia sa de a denunța contractul de leasing financiar nu poate fi una discreționară, independentă de existența unor motive care să îi justifice opțiunea, bazate pe criterii obiective și rezonabile.

Față de această împrejurare, în ceea ce privește dispozițiile art. 1 alin. (5) din Constituție, potrivit cărora „*în România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie*”, având în vedere dezvoltarea jurisprudențială în materie, constatăm că acestea cuprind anumite exigențe ce țin de principiul legalității, de asigurarea interpretării unitare a legii, de calitatea legii (căreia i se subsumează claritatea, precizia, previzibilitatea și accesibilitatea legii), de principiul securității juridice care consacră securitatea juridică a persoanei și a raporturilor juridice, concept ce se definește ca un complex de garanții de natură sau cu valențe constituționale inerente statului de drept, în considerarea căreia legiuitorul are obligația constituțională de a asigura atât o stabilitate firească dreptului, cât și valorificarea în condiții optime a drepturilor și a libertăților fundamentale (Decizia nr. 454 din 4 iulie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României Partea I, nr. 836 din 1 octombrie 2018, paragraful 68). În același sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a statuat că legea trebuie, într-adevăr, să fie accesibilă justițiabilului și previzibilă în ceea ce privește efectele sale. Pentru ca legea să satisfacă cerința de previzibilitate, ea trebuie să precizeze cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a puterii de apreciere a autorităților în domeniul respectiv, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (Hotărârea din 4 mai 2000, pronunțată în Cauza *Rotaru împotriva României*, paragraful 52, și Hotărârea din 25 ianuarie 2007, pronunțată în Cauza *Sissanis împotriva României*, paragraful 66).

Având în vedere jurisprudența Curții Constituționale, potrivit căreia „omisiunea și imprecizia legislativă sunt cele care generează încălcarea dreptului fundamental pretins a fi încălcat” (Decizia nr. 308 din 12 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 585 din 2 august 2016, paragraful 41, și Decizia nr. 503 din 20 aprilie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 28 mai 2010), constatăm că dispozițiile criticate nu respectă exigențele constituționale referitoare la principiul legalității în componenta privind calitatea legii, deoarece nu întrunesc cerințele de calitate a legii, respectiv claritate, precizie și previzibilitate. Această imprecizie a normei produce efecte neconstituționale și în ceea ce privește accesul efectiv la justiție al debitorului și, implicit, afectează rolul constituțional al instanțelor judecătorești de a înfăptui justiția în numele legii, întrucât lipsesc criteriile pe care acestea să se sprijine în aprecierea aspectelor referitoare la executarea și denunțarea contractelor de leasing unilateral de către finanțatorul acestui tip de contract.

În concluzie, în considerarea argumentelor mai sus prezentate, **apreciem că legea criticată încalcă prevederile art. 1 alin. (5) din Constituție, în coroborare cu cele art. 21 și ale art. 124 din Legea fundamentală.**

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 632

din 7 noiembrie 2024

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k)
din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006**

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Dimitrie-Bogdan Licu	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Elena-Simina Tănăsescu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Daniela Ramona Marițiu	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantei Ministerului Public, procuror Nicoleta-Ecaterina Eucarie.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, excepție ridicată de Ștefan Radu Silea și Sorin Gașpar în Dosarul nr. 1.667/308/2019 al Judecătoriei Sighișoara. Excepția formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 2.204D/2021.

2. La apelul nominal se constată lipsa părților. Procedura de înștiințare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului Ministerului Public, care pune concluzii de respingere, ca inadmisibilă, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) din Legea nr. 407/2006, acestea neavând legătură cu soluționarea cauzei. În ceea ce privește excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. k) din același act normativ, se solicită respingerea acesteia ca inadmisibilă, deoarece autorii compară acest text de lege cu alte dispoziții normative. În subsidiar, solicită respingerea, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. k) din Legea nr. 407/2006. Arată că dispozițiile criticate incriminează infracțiunea de braconaj, fiind reglementate mai multe variante alternative. Intră în competența legiuitorului stabilirea sancțiunilor aplicabile și a conținutului constitutiv al infracțiunilor.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, reține următoarele:

4. Prin Decizia penală nr. 108/CT din 22 iunie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 1.667/308/2019, **Tribunalul Mureș — Secția penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006**, excepție ridicată de Ștefan Radu Silea și Sorin Gașpar într-o cauză penală în care autorii excepției au fost trimiși în judecată pentru săvârșirea infracțiunii prevăzute de dispozițiile legale criticate. Curtea Constituțională a fost sesizată ca urmare a admiterii recursului împotriva încheierii prin care Judecătoria Sighișoara a respins cererea de sesizare a instanței de contencios constituțional cu excepția de neconstituționalitate anterior menționată.

5. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorii acesteia susțin că dispozițiile de lege criticate intră în contradicție cu prevederile art. 21 din Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, fapt ce determină încălcarea normelor de tehnică legislativă și a Legii fundamentale. Contradicția dintre

cele două acte normative rezidă în lipsa unei reglementări care să dispună în privința unei cauze justificative în cazul exercitării vânătorii și care ar lipsi fapta săvârșită de caracterul său penal. Deși legislația care reglementează drepturile animalelor vizează atât animalele domestice, cât și pe cele sălbatice, dispozițiile criticate incriminează conduita de urmărire a animalului rănit pe un alt fond cinegetic decât cel pe care vânătorul este autorizat să vâneze. Apreciază că se impune, *de lege ferenda*, ca legiuitorul să reglementeze „posibilitatea exonerării de răspundere penală a vânătorului autorizat care curmă agonizarea animalului ce suferă leziuni incompatibile cu viața, dacă animalul s-a deplasat pe un fond cinegetic învecinat pentru care vânătorul nu este autorizat”.

6. Condițiile de calitate a actului normativ, prin raportare la art. 23 alin. (12) din Constituție, impun garanția reglementării prin lege a incriminării faptelor și stabilirea sancțiunii corespunzătoare și, în mod implicit, obligația legiuitorului de a adopta legi care să respecte cerințele de calitate a acestora, care se circumscriu principiului legalității prevăzut de art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală. Invocă jurisprudența în materie a Curții Constituționale, spre exemplu, Decizia nr. 259 din 5 mai 2016 și Decizia nr. 363 din 7 mai 2015, precum și pe cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, spre exemplu, Hotărârea din 20 ianuarie 2009, pronunțată în Cauza *Sud Fondi srl și alții împotriva Italiei*, și Hotărârea din 12 februarie 2008, pronunțată în Cauza *Kafkaris împotriva Ciprului*.

7. În continuare, susțin că posibilitatea aplicării unor sancțiuni de natură penală pentru o faptă săvârșită în scopul limitării suferințelor animalului ce suferă leziuni incompatibile cu viața este disproporționată și nejustificată, ceea ce contravine prevederilor constituționale ale art. 53. Apreciază că incoerența legislativă încalcă și dreptul la un mediu sănătos, precum și demnitatea umană.

8. **Tribunalul Mureș — Secția penală** apreciază că excepția de neconstituționalitate este neîntemeiată. Invocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului și arată că „previzibilitatea”, ca reper al controlului de convenționalitate și de constituționalitate, evocă relația logică și necesară ce trebuie să existe între o normă juridică și destinatarul ei, oferindu-i acestuia posibilitatea de a-și regla conduita, astfel încât să facă ori să poată face ceea ce îi impune sau îi permite norma ori să nu facă ceea ce aceasta îi interzice și, totodată, îngrădind autorităților posibilitatea unui comportament arbitrar. Prevederile criticate trebuie deci analizate în contextul legii. Procedând la această analiză sistematică, rezultă că norma criticată face parte dintr-o reglementare ce configurează o activitate specială, cu un regim juridic, drepturi și obligații specifice, adresându-se categoriei profesionale determinate chiar prin titlul legii. Or, având în vedere contextul reglementării, destinatarii acesteia, motivul și circumstanțele obligațiilor instituite, precum și faptul că textul de lege criticat face trimitere la activități descrise concis în actul normativ, ceea ce presupune deplina cunoaștere de către cel ce își asumă obligațiile prevăzute de lege a condițiilor și consecințelor încălcării acestora, rezultă că norma criticată este previzibilă pentru destinatarii ei. De altfel, din modul de formulare a criticii rezultă că, în realitate, autorii excepției sunt nemulțumiți de soluția legislativă, sens în care solicită pronunțarea unei decizii interpretative de către Curtea Constituțională.

9. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, actul de sesizare a fost comunicat președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

10. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând actul de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

11. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

12. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl constituie dispozițiile art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, cu următorul conținut:

„(1) *Constituie infracțiune de braconaj și se pedepsește cu închisoare de la 6 luni la 3 ani sau cu amendă, următoarele fapte: (...)*

j) *urmărirea vânatului rănit pe alt fond cinegetic aparținând altui gestionar, fără acordul acestuia, ori trecerea pe un asemenea fond cu arma de vânătoare neînchisă în toc și în afara căilor de comunicație;*

k) *vânătoarea pe alt fond cinegetic decât cel pe care vânătorul este autorizat să vâneze;*”.

13. Autorii excepției susțin că textele criticate contravin prevederilor constituționale cuprinse în art. 1 alin. (3) și (5) referitor la securitatea raporturilor juridice și cerințele de calitate a legii, art. 23 alin. (12) referitor la principiul legalității incriminării și a pedepsei, art. 35 alin. (3) referitor la dreptul la un mediu sănătos și art. 53 referitor la restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți fundamentale.

14. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea constată că autorii acesteia își construiesc argumentația plecând de la compararea dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006 cu dispozițiile art. 21 din Legea nr. 205/2004 privind protecția animalelor, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 320 din 30 aprilie 2014, pe care le consideră contradictorii. Or, neconstituționalitatea unei norme juridice are un caracter intrinsec și autonom, ce rezidă în însuși conținutul său normativ, și nu poate fi dedusă prin coroborarea sau compararea mai multor texte cuprinse în același act sau în alte acte normative.

18. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, precum și al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca inadmisibilă, excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006, excepție ridicată de Ștefan Radu Silea și Sorin Gașpar în Dosarul nr. 1.667/308/2019 al Tribunalului Mureș — Secția penală.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului Mureș — Secția penală și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 7 noiembrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE

MARIAN ENACHE

În acest sens, Curtea a arătat în jurisprudența sa că neconstituționalitatea unei reglementări constituie o stare intrinsecă a acesteia și nu poate fi dedusă pe calea unei interpretări *per a contrario*, operațiune care presupune a atribui legiuitorului ceea ce acesta nu a prevăzut *in terminis* (Decizia nr. 122 din 16 martie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 27 aprilie 2004).

15. Curtea a statuat în mod constant în jurisprudența sa că examinarea constituționalității unui text de lege are în vedere compatibilitatea acestui text cu dispozițiile constituționale pretins încălcate, iar nu compararea prevederilor mai multor legi între ele și raportarea concluziei ce ar rezulta din această comparație la dispoziții ori principii ale Constituției. Procedându-se altfel, s-ar ajunge, inevitabil, la concluzia că, deși fiecare dintre dispozițiile legale este constituțională, numai coexistența lor ar pune în discuție constituționalitatea uneia dintre ele. În acest sens este, de exemplu, Decizia nr. 409 din 3 iulie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 625 din 26 august 2014, paragraful 23, și Decizia nr. 463 din 12 aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 431 din 21 iunie 2011.

16. O eventuală eroare cu privire la aplicabilitatea dispozițiilor legale criticate poate fi censurată doar de către instanța de judecată, controlul de contencios constituțional, în acord cu prevederile art. 124 alin. (1) și ale art. 126 alin. (1) din Constituție, neputând fi convertit într-un control judiciar chemat să înlătuiască justiția. Curtea Constituțională nu face parte din autoritatea judecătorească, ci este unica autoritate de jurisdicție constituțională, care asigură, printre altele, pe calea excepției, controlul constituționalității legilor sau a ordonanțelor ori a dispozițiilor dintr-o lege sau ordonanță în vigoare.

17. Mai mult, Curtea reține că autorii excepției de neconstituționalitate sunt nemulțumiți, în fapt, de modul de reglementare a soluției legislative din art. 42 alin. (1) lit. j) și k) din Legea vânătorii și a protecției fondului cinegetic nr. 407/2006. Însă Curtea Constituțională nu se poate pronunța asupra unor propuneri *de lege ferenda*, pentru că nu are competența de a modifica dispozițiile de lege supuse controlului de constituționalitate și nu are nici competența să creeze noi norme legale prin completarea unui text legal deja existent, ci doar să verifice conformitatea normelor existente cu exigențele constituționale și să constate constituționalitatea sau neconstituționalitatea acestora (a se vedea în acest sens Decizia nr. 367 din 14 mai 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 502 din 8 iulie 2015, paragraful 14, sau Decizia nr. 162 din 24 martie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 26 mai 2016, paragraful 27).

Magistrat-asistent,
Daniela Ramona Marișu

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 669

din 3 decembrie 2024

**referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 alin. (3)
din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru**

Marian Enache	— președinte
Mihaela Ciochină	— judecător
Cristian Deliorga	— judecător
Laura-Iuliana Scânteii	— judecător
Gheorghe Stan	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

1. Pe rol se află soluținarea excepției de neconstituționalitate a prevederilor art. 44 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, excepție ridicată de Adrian Porumboiu în Dosarul nr. 1.312/333/2021 al Judecătorei Vaslui și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 3.432D/2021.

2. Dezbaterile au avut loc în ședința publică din 21 noiembrie 2024, în prezența autorului excepției de neconstituționalitate, asistat de domnul avocat Emil George Ioani din Baroul București, cu împuternicire avocațială depusă la dosar, și cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Ioana-Codruța Dăringă, fiind consemnate în încheierea de ședință de la acea dată, când, având în vedere cererea de întrerupere a deliberărilor pentru o mai bună studiere a problemelor ce formează obiectul cauzei, în temeiul dispozițiilor art. 57 și ale art. 58 alin. (3) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, Curtea a amânat pronunțarea asupra cauzei pentru data de 3 decembrie 2024, când a pronunțat prezenta decizie.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

3. Prin Încheierea din 26 octombrie 2021, pronunțată în Dosarul nr. 1.312/333/2021, **Judecătoria Vaslui a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 44 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru.** Excepția a fost invocată de Adrian Porumboiu într-o cauză având ca obiect soluținarea unei contestații la executarea silită începută în temeiul hotărârii judecătorești prin care instanța a redus cuantumul taxei judiciare de timbru și a dispus eșalonarea plății acesteia în 48 de rate lunare.

4. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că textele de lege criticate încalcă principiul așezării juste a sarcinilor fiscale întrucât permit judecătorului să stabilească obligații fiscale în mod subiectiv, neexistând criterii obiective care să reglementeze modul în care se reduce sau se eșalonează taxa judiciară de timbru.

5. În acest sens se arată că hotărârea de eșalonare sau amânare a taxei judiciare de timbru generează în sarcina reclamantului o sarcină fiscală. Cuantumul acestei obligații fiscale, respectiv cuantumul eventualei reduceri a taxei, perioada de eșalonare și valoarea unei rate de eșalonare sunt lăsate la aprecierea subiectivă a judecătorului. Nu există o serie de criterii obiective care să reglementeze modul în care se reduce sau se eșalonează taxa judiciară de timbru care să

permită reclamantului, în situația formulării cererii de ajutor public judiciar privind taxa judiciară de timbru, să poată anticipa în mod realist care sunt șansele sale de suportare a taxei judiciare de timbru. Prin urmare, modul arbitrar de stabilire a unei obligații fiscale este contrar principiului așezării juste a sarcinilor fiscale.

6. În susținerea excepției este invocată jurisprudența Curții Constituționale din care rezultă că respectarea acestui principiu presupune ca întinderea obligației fiscale să fie determinată conform unor criterii financiare obiective și raționale, iar sarcina fiscală să fie prevăzută în detaliu, menționând expres modul de calcul. Sunt indicate în acest sens Decizia nr. 106 din 11 martie 2003, Decizia nr. 142 din 8 aprilie 2003 sau Decizia nr. 695 din 28 iunie 2012.

7. În continuare, se arată că principiul așezării juste a sarcinilor fiscale este încălcat prin stabilirea unei obligații fiscale în lipsa unei contraprestații.

8. Dispozițiile legale criticate stabilesc că în cazul formulării unei cereri de ajutor public judiciar, dacă taxa judiciară de timbru este eșalonată sau amânată, aceasta se transformă într-o creanță fiscală, hotărârea de încuviințare a eșalonării sau amânării constituind titlu executoriu. Această prevedere, care nu ține cont de conduita procesuală a părții ulterior eșalonării/amânării plății taxei judiciare de timbru, poate crea situații în care partea este obligată la plata acestei taxe, eșalonată sau amânată, deși a renunțat la judecată la primul termen după admiterea eșalonării/amânării.

9. Astfel, transformarea taxei judiciare de timbru, eșalonată sau amânată, în creanță fiscală obligatorie este inechitabilă, atâta vreme cât este posibil ca și după eșalonare taxa judiciară de timbru să fie imposibil de achitat de către beneficiarul ajutorului public judiciar. Or, pentru ca procedura de ajutor public judiciar să fie una echitabilă se impune ca solicitantul să poată, după soluținarea cererii de reexaminare a taxei judiciare de timbru, să decidă dacă mai dorește sau nu să continue litigiul pentru care se datorează taxa judiciară de timbru, iar în cazul în care renunță la judecată la primul termen după eșalonare/amânare să nu mai datoreze această taxă. În caz contrar se ajunge la situații absurde în care reclamantul, conștient că nu poate suporta taxa judiciară de timbru eșalonată, renunță la judecată imediat după admiterea cererii de ajutor public judiciar, însă continuă să datoreze taxa, fiind executat silit pentru aceasta, deși izvorul taxei, respectiv acțiunea în instanță, nu mai există, iar instanțele judecătorești nu au prestat niciun serviciu.

10. Se arată că acest vid legislativ creează o situație inechitabilă pentru solicitanții ajutorului public judiciar care, după ce formulează cererea, sunt obligați să achite taxa judiciară de timbru, chiar dacă aceasta este disproporționată raportat la venituri și chiar în situația în care renunță la judecată înainte ca instanța de judecată să fi prestat vreun serviciu.

11. În lipsa unei prevederi legale care să înlăture obligația de plată a taxei judiciare de timbru eșalonată sau amânată, pentru situația în care reclamantul renunță la judecată la primul termen după admiterea cererii de acordare a ajutorului public judiciar, se încalcă principiul așezării juste a sarcinilor fiscale.

12. Prin urmare, dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale în măsura în care obligația fiscală de plată a taxei judiciare de timbru eşalonată/amânată nu se stinge dacă reclamantul renunță la judecata acțiunii care a generat taxa, la primul termen ulterior admiterii eşalonării/amânării.

13. **Judecătoria Vaslui** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale. Cererea prin care se solicită eşalonarea taxei judiciare de timbru implică în sine angajamentul de a achita taxa, cu beneficiul acordării unei perioade de timp pentru a nu îngreuna accesul la justiție. Faptul că partea are dreptul de a renunța la judecarea unei cauze nu implică absolvirea acesteia de obligația legală de plată a taxei judiciare de timbru.

14. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului, Guvernul și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, raportul întocmit de judecătorul-raportor, susținerile reprezentantului părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. **Obiectul excepției de neconstituționalitate** îl reprezintă dispozițiile art. 44 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, având următorul cuprins: „(3) *În cazul eşalonării sau amânării, instanța transmite hotărârea de încuviințare, care constituie titlu executoriu, organelor competente, potrivit art. 41, pentru urmărirea executării obligației de plată ori, după caz, pentru punerea în executare a hotărârii privind plata taxei ori a părții din taxa datorată, la termenele stabilite.*”

18. Art. 41 la care face trimitere dispoziția legală criticată are următorul cuprins: „(1) *Executarea creanțelor având ca obiect taxa judiciară de timbru se efectuează prin organele de executare ale unităților administrativ-teritoriale prevăzute la art. 40 alin. (1), potrivit dispozițiilor legale privind executarea creanțelor fiscale și procedurii prevăzute de aceste dispoziții.*

(2) *În cazul persoanelor fizice sau juridice care nu au domiciliul sau reședința ori, după caz sediul în România, executarea creanțelor având ca obiect taxa judiciară de timbru se efectuează prin organele de executare ale unităților administrativ-teritoriale prevăzute la art. 40 alin. (2).*

(3) *În vederea executării creanțelor având ca obiect taxa judiciară de timbru, instanțele judecătorești vor comunica de îndată hotărârea, care constituie titlu executoriu pentru plata taxei judiciare de timbru, către organele prevăzute la alin. (1) și (2).”*

19. În opinia autorului excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale cuprinse în art. 56 alin. (2) privind așezarea justă a sarcinilor fiscale. Având în vedere că obligația de plată se realizează din patrimoniul persoanei în sarcina căreia a fost stabilită eşalonarea taxei judiciare de timbru, Curtea va reține ca norme de referință art. 44 alin. (1) privind dreptul de proprietate privată coroborat cu art. 56 alin. (2) privind justa așezare a sarcinilor fiscale din Constituție.

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea observă că în jurisprudența sa a statuat că, de principiu, o taxă se justifică printr-o prestație a unei autorități publice, iar, în conformitate cu principiile generale ale fiscalității, orice taxă instituită pentru persoane fizice sau juridice trebuie să fie urmată de un serviciu sau o lucrare efectuată în mod direct și imediat de către organe sau instituții publice (a se vedea în acest sens Decizia nr. 141 din 14 decembrie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 353 din 21 decembrie 1994, Decizia nr. 176 din 6 mai 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 9 iunie 2003). Curtea a mai reținut că, întrucât impunerea în sine, așadar, orice sarcină fiscală, este grefată pe dreptul de proprietate al contribuabilului și acest drept nu trebuie să fie afectat în substanța sa, este necesar ca modul în care este reglementată contributivitatea fiscală să asigure un echilibru între dreptul de proprietate al contribuabilului și dreptul statului de a impune taxe și impozite (a se vedea în acest sens Decizia nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020, paragraful 101).

21. Totodată, Curtea a reținut că este de necontestat faptul că, potrivit art. 56 alin. (1) din Constituție, cetățenii au obligația să contribuie, prin impozite și prin taxe, la cheltuielile publice, dar, în conformitate cu dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol, sistemul legal de impuneri trebuie să asigure așezarea justă a sarcinilor fiscale (a se vedea în acest sens Decizia nr. 448 din 29 octombrie 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 5 din 7 ianuarie 2014). Fiscalitatea trebuie să fie nu numai legală, ci și proporțională, rezonabilă, echitabilă și să nu diferențieze impozitele pe criteriul grupelor sau categoriilor de cetățeni. Rezultă că, în condițiile în care ar exista o vădită disproporție între taxa datorată și serviciul public efectiv prestat, taxa nu a fost instituită în considerarea contraprestației datorate de operatorul economic, instituția publică ori serviciul public, ceea ce ar fi contrar art. 56 alin. (2) din Constituție (a se vedea în acest sens Decizia nr. 3 din 6 ianuarie 1994, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 145 din 8 iunie 1994, sau Decizia Curții Constituționale nr. 1.202 din 5 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 8 noiembrie 2010).

22. Curtea observă că autorul excepției de neconstituționalitate este o persoană fizică ce beneficiază de scutiri, reduceri, eşalonări sau amânări pentru plata taxei judiciare de timbru în condițiile Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 51/2008 privind ajutorul public judiciar în materie civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 327 din 25 aprilie 2008 [art. 42 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru]. Acesta, deși a renunțat la judecata cererii sale la primul termen după admiterea cererii de ajutor public judiciar, a rămas obligat la plata taxei judiciare de timbru transformată în creanță fiscală.

23. Pentru persoanele fizice, prevederile art. 33 și 34 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/2008 prevăd că în cazul încuviințării cererii de acordare a facilităților la plata taxelor judiciare, prin încheiere, instanța va stabili fie scutirea de plată, fie, după caz, cota de reducere, termenele de plată și cuantumul ratelor. În cazul în care taxele judiciare datorate sunt mai mari decât dublul venitului net lunar pe familie al solicitantului din luna anterioară formulării cererii de ajutor public judiciar, eşalonarea plății se va face astfel încât rata lunară datorată să nu depășească jumătate din venitul net pe familie, dacă instanța nu apreciază că este necesar să se acorde o altă formă de ajutor, mai favorabilă. Eşalonarea plății taxelor judiciare se poate face în cel mult 48 de rate lunare.

24. Modalitatea concretă de punere în executare a încheierii de acordare a facilităților la plata taxei judiciare de timbru este prevăzută de dispozițiile art. 44 din Ordonanța de urgență

a Guvernului nr. 80/2013. Pentru situația eșalonării plății taxei judiciare de timbru, ipoteză în care se află și autorul excepției de neconstituționalitate, alin. (3) al articolului menționat stabilește că instanța judecătorească transmite hotărârea de încuviințare organelor competente pentru punerea în executare a hotărârii la termenele stabilite. Așadar, încheierea prin care instanța a dispus eșalonarea plății taxei judiciare de timbru constituie titlu executoriu, iar urmărirea executării obligației de plată revine direcției generale a finanțelor publice în a cărei rază teritorială domiciliază debitorul obligației, și nu instanței judecătorești.

25. Sumele achitate cu titlu de taxe judiciare de timbru se pot restitui, după caz, integral, parțial sau proporțional, la cererea petiționarului, numai în cazurile expres și limitativ prevăzute de art. 45 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, printre care însă nu se regăsește și situația autorului prezentei excepții de neconstituționalitate care a formulat o cerere de modificare a cererii de chemare în judecată, care a fost taxată suplimentar. Deși, ulterior acordării ajutorului public judiciar sub forma eșalonării plății taxei judiciare de timbru în tranșe egale, instanța de judecată a luat act de renunțarea la judecarea cererii, autorul excepției de neconstituționalitate a rămas debitor al obligației de plată a acesteia, deoarece consecința acordării ajutorului public judiciar sub forma eșalonării plății taxei judiciare de timbru este aceea că obligația instituită în sarcina beneficiarului trebuie executată indiferent de conduita procesuală a acestuia consecutivă admiterii cererii de acordare a ajutorului public judiciar.

26. Reclamantul își poate modifica cererea de chemare în judecată, potrivit art. 204 din Codul de procedură civilă, numai până la primul termen la care este legal citat și poate renunța la judecată în condițiile stabilite de art. 406 din același cod, însă taxa judiciară de timbru se restituie doar în situația în care reclamantul a renunțat la judecată până la comunicarea cererii de chemare în judecată către părât, astfel cum prevede art. 45 alin. (1) lit. d) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

27. Având în vedere acest cadru legislativ și procesual, Curtea reține că pot exista situații în care reclamantul să renunțe la judecarea cauzei sale sau a unei cereri supuse timbrajului în faze incipiente ale procesului, ulterioare admiterii cererii de ajutor public judiciar, parcurgerii procedurii de regularizare a cererii de chemare în judecată unde se dispune cu privire la cuantumul taxei judiciare de timbru ori comunicării cererii de chemare în judecată în condițiile în care aceasta îndeplinește cerințele prevăzute de lege.

28. Lipsa reglementării posibilității restituirii taxei judiciare de timbru în situațiile antereferte și tăcerea normei criticate în privința drepturilor părților din litigiile în care a fost eșalonată plata taxei judiciare de timbru constituie premisele normative care converg către realizarea unei privări a contribuabilului de „bunul” său (cu privire la înțelesul noțiunii de bun a se vedea Decizia nr. 755 din 16 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015, paragraful 24), aspect care se circumscrie sferei de incidență a dreptului de proprietate privată.

29. Curtea a statuat în mod constant în jurisprudența sa că într-o situație de omisiune legislativă nu se poate vorbi despre o simplă opțiune a legiuitorului dacă prin inacțiunea acestuia sunt încălcate norme constituționale, astfel că viciul de neconstituționalitate sesizat nu poate fi ignorat de Curtea Constituțională, care, în virtutea art. 142 din Legea fundamentală, este garantul supremației Constituției, ceea ce presupune, printre altele, verificarea conformității întregului drept cu Constituția (a se vedea în acest sens Decizia nr. 222 din 20 aprilie 2023, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 441 din 22 mai 2023, paragraful 30). Așadar, omisiunea legislativă cu relevanță constituțională atrage

competența instanței constituționale de a proceda la remedierea acesteia pe calea controlului de constituționalitate.

30. Astfel, în cauză, Curtea observă existența unei omisiuni legislative cu relevanță constituțională, drept care va evalua dacă măsura dării în debit către organele fiscale și obligarea reclamantului la plata tranșelor din taxa judiciară de timbru în condițiile în care a renunțat expres la judecarea cererii sale, după admiterea cererii de ajutor public judiciar, este de natură să încalce dreptul de proprietate privată și, corelativ, principiul justei așezări a sarcinilor fiscale, întrucât determină o îmbogățire fără justă cauză a statului și o privare de bunuri a beneficiarului ajutorului public judiciar acordat sub forma eșalonării plății taxei judiciare de timbru.

31. Curtea reține că măsura criticată limitează dreptul de proprietate privată al contribuabilului și va analiza dacă aceasta reprezintă o limitare rezonabilă, care să nu fie disproporționată în raport cu scopul urmărit de legiuitor. În consecință, va fi efectuat testul de proporționalitate structurat în jurisprudența Curții, prin care se verifică dacă măsura luată este adecvată — capabilă în mod obiectiv să ducă la îndeplinirea unui scop legitim, necesară — indispensabilă pentru îndeplinirea scopului și proporțională — asigură justul echilibru între interesele concurente pentru a fi corespunzătoare scopului urmărit (a se vedea în acest sens Decizia nr. 266 din 21 mai 2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 443 din 19 iulie 2013, sau Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 47 din 20 ianuarie 2015, paragraful 28).

32. Curtea constată că scopul urmărit de legiuitor prin măsura criticată, respectiv prin investirea hotărârilor judecătorești cu titlu executoriu în cazul în care se dispune amânarea sau eșalonarea plății taxei judiciare de timbru, constă în facilitarea executării creanțelor vizând această taxă (a se vedea în acest sens Decizia nr. 722 din 20 noiembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 27 martie 2019, paragraful 24).

33. Scopul urmărit este unul legitim, întrucât cheltuielile ocazionate de realizarea actului de justiție sunt cheltuieli publice, persoanele care se adresează autorităților judecătorești fiind obligate să contribuie la acoperirea cheltuielilor prilejuite de realizarea actului de justiție, stabilite în condițiile legii. Regula este cea a plății anticipate a taxei judiciare de timbru, iar nerespectarea acesteia atrage anularea acțiunii sau cererii, însă în situația analizată, cea a eșalonării plății taxei, plata se face la termenele stabilite de instanța judecătorească, urmărirea executării obligației revenind organelor de executare a unităților administrativ-teritoriale. Totodată, în considerarea dispozițiilor art. 139 alin. (1) din Constituție, este opțiunea legiuitorului stabilirea modului de timbrare a cererilor, cu condiția ca sistemul taxelor judiciare de timbru să fie suficient de flexibil pentru a permite unei părți să beneficieze de ajutor public judiciar (a se vedea în acest sens Hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului din 28 februarie 2023, pronunțată în Cauza *Stoenescu împotriva României*, paragraful 38, sau în Hotărârea din 3 mai 2022, pronunțată în Cauza *Nalbant și alții împotriva Turciei*, paragraful 40).

34. În ceea ce privește caracterul adecvat al măsurii, Curtea reține că aceasta este adaptată scopului urmărit, fiind capabilă, în abstract, să îndeplinească exigențele acestuia. Acordarea ajutorului public judiciar sub forma eșalonării reprezintă un beneficiu acordat justițiabilului în vederea asigurării accesului liber la justiție, iar obligarea debitorului la plata taxei judiciare de timbru prin dispozitivul hotărârii, care se comunică organului fiscal competent, reprezintă darea în debit a acestuia, care produce efecte de ordin fiscal, fiind astfel asigurată încasarea sumelor la termenele stabilite.

35. În continuare, Curtea observă că măsura analizată creează un mecanism de colectare și vărsare a taxelor datorate statului. Însă punerea în executare a hotărârii prin care a fost admisă cererea de ajutor public judiciar sub forma eşalonării taxei judiciare de timbru, în condițiile în care beneficiarul acestui ajutor a renunțat la judecata cererii sale pentru care a fost acordat ajutorul, nu este necesară în raport cu scopul legitim urmărit. În lipsa unei reglementări graduale/dozate a măsurii care să permită plata taxei judiciare de timbru corespunzător serviciului public prestat, legiuitorul intervine abrupt, astfel încât măsura depășește ceea ce este necesar pentru îndeplinirea scopului legitim urmărit. Așadar, în lipsa situației premise, respectiv inexistența cheltuielilor ocazionate de realizarea actului de justiție nu se poate ajunge la depozitarea pură și simplă a reclamantului de sumele de bani care, ipotetic, ar trebui avansate pentru prestarea serviciului justiției. Curtea reiterează obligația legiuitorului de a reglementa în acord cu exigențele testului ingerinței minime în drepturile fundamentale, evitându-se astfel intruziunile excesive în conținutul acestora (a se vedea în acest sens Decizia nr. 597 din 15 iunie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 923 din 9 octombrie 2020, paragraful 30, Decizia nr. 748 din 4 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 157 din 16 februarie 2022, paragraful 33, sau Decizia nr. 789 din 23 noiembrie 2021, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 19 ianuarie 2022, paragraful 22).

36. Legat de obligativitatea existenței unei contraprestații pentru suma reținută cu titlu de taxă, în jurisprudența sa, Curtea a reținut că, în conformitate cu principiile generale ale fiscalității, orice taxă instituită pentru persoane fizice sau juridice trebuie să fie urmată de un serviciu sau o lucrare efectuată în mod direct și imediat de către organe sau instituții publice (a se vedea în acest sens Decizia nr. nr. 176 din 6 mai 2003, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 9 iunie 2003, sau Decizia nr. 1.202 din 5 octombrie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 743 din 8 noiembrie 2010).

37. Astfel cum s-a arătat mai sus, legiuitorul a urmărit protejarea titularului dreptului de creanță, respectiv statul, de o eventuală neîndeplinire a obligației fiscale de către contribuabil. Totuși, legiuitorul nu poate impune condiții nerezonabile persoanelor care beneficiază de ajutorul public judiciar sub forma eşalonării plății taxei judiciare de timbru, și care, ulterior acordării acestuia renunță la judecată. În cazul de față, prin transmiterea hotărârii de încuviințare, care constituie titlu executoriu, organelor competente, pentru urmărirea executării obligației de plată ori, după caz, pentru punerea în executare a hotărârii privind plata taxei ori a părții din taxa datorată, la termenele stabilite, fără acordul solicitantului ajutorului public judiciar de a continua judecata cererii sale după acordarea acestuia, legiuitorul a încălcat această condiție de rezonabilitate prin obligarea justițiabilului la plata unui serviciu care nu mai este prestat în interesul său. Astfel, în condițiile în care plata taxei judiciare de timbru este atașată cererii deduse judecării, se creează situația absurdă în care, deși a renunțat la judecata cererii sale, justițiabilul este obligat la plata serviciului justiției.

38. Cu privire la evaluarea respectării justului echilibru între interesele concurente, Curtea reține că legiuitorul are obligația constituțională de a identifica un punct de echilibru între interesul statului care privește încasarea rapidă și eficientă a cheltuielilor aferente serviciului public al justiției și interesul privat al persoanei constând în realizarea drepturilor sale pe cale judiciară. Or, în cauza de față, dispozițiile criticate au dat prevalență, în mod nejustificat, interesului statului fără a ține cont de modul concret de desfășurare a litigiului din perspectiva plății taxei judiciare de timbru. Astfel, Curtea reține că după parcurgerea procedurii de acordare a ajutorului public judiciar încheiată prin pronunțarea unei hotărâri de eşalonare a plății

taxei judiciare de timbru, justițiabilul poate fi pus într-o situație procesuală mult defavorabilă, chiar față de cea care se afla la momentul introducerii cererii de chemare în judecată. În acest sens, deși legea stabilește că renunțarea la judecată fără plata taxei judiciare de timbru se poate face până la comunicarea cererii de chemare în judecată către părți, Curtea observă că cererea de ajutor public judiciar se soluționează după acest moment, astfel încât, în ipoteza în care justițiabilul renunță la judecată, acesta este pus în situația de a nu-și putea regla conduita procesuală în coordonatele termenului antereferit pentru a evita plata taxei judiciare de timbru pentru un serviciu neprestat din partea instanței judecătorești.

39. Având în vedere disproporția dintre serviciul public efectiv prestat de stat și cheltuielile solicitate în raport cu acesta, exprimate sub forma taxei stabilite prin hotărârea de soluționare a ajutorului public judiciar, Curtea reține că, în situația analizată, taxa judiciară de timbru fixată în sarcina justițiabilului reprezintă mai degrabă o sancțiune și nu o măsură care să exprime o congruență valorică între prestație și contraprestație. Măsura dării în debit pentru taxa stabilită prin raportare la o cerere care nu se mai judecă este de natură să afecteze dreptul de proprietate privată al justițiabilului, întrucât îi cauzează acestuia un prejudiciu material echivalent cu cuantumul taxei judiciare de timbru pe care, în realitate, nu o mai datorează și este contrară principiului așezării juste a sarcinilor fiscale.

40. Curtea reține că statul are atât obligația negativă de a nu adopta măsuri care să afecteze proprietatea, cât și obligația pozitivă de a asigura și garanta dreptul de proprietate privată. Prin urmare, textul constituțional al art. 44 stabilește atât obligația negativă a legiuitorului de a nu interveni printr-o dispoziție legislativă de stabilire a unei condiții excesive, de natură să împiedice titularul dreptului de proprietate să se bucure de plenitudinea dreptului său, cât și o obligație pozitivă a acestuia de a asigura valorificarea acestui drept și de a proteja titularul dreptului de proprietate (a se vedea în acest sens Decizia nr. 662 din 11 noiembrie 2014, precitată, paragraful 41).

41. Ca atare, legiuitorul și-a încălcat obligația negativă de a nu afecta însăși substanța dreptului de proprietate privată, măsura analizată neputând fi calificată ca una de stabilire a conținutului și limitelor dreptului de proprietate, în sensul art. 44 alin. (1) din Constituție. Prin urmare, Curtea reține încălcarea art. 44 alin. (1) coroborat cu art. 56 alin. (2) din Constituție.

42. De aceea, se impune ca instanța judecătorească să verifice dacă partea mai dorește continuarea judecării cauzei după admiterea cererii sale de ajutor public judiciar, întrucât beneficiarul trebuie să aibă dreptul să renunțe la această facilitate atunci când posibilitățile financiare nu îi permit achitarea tranșelor taxei judiciare de timbru. Exercitarea acestui drept este subsumată conținutului principiului disponibilității, potrivit căruia părțile au deplina libertate de a-și exercita drepturile sau de a renunța la un anumit drept potrivit propriei aprecieri.

43. În acest context, Curtea reține că, ulterior acordării ajutorului public judiciar sub forma eşalonării sau amânării taxei judiciare de timbru, instanța judecătorească investită cu soluționarea cauzei trebuie să acorde posibilitatea justițiabilului de a-și manifesta voința de a continua procesul. Faptul că instanța judecătorească pronunță hotărârea de acordare a ajutorului public judiciar sub forma eşalonării sau amânării taxei judiciare de timbru nu exclude aplicarea principiului disponibilității, respectiv nu exclude posibilitatea părții de a renunța la judecată la termenul imediat următor fără a suferi o diminuare a patrimoniului său.

44. De asemenea, ținând cont că dispozițiile legale criticate au mai constituit obiectul controlului de constituționalitate, prin raportare la unele critici similare cu cele formulate în prezenta cauză, Curtea urmează să își reconsidere propria jurisprudență

consacrată prin Decizia nr. 722 din 20 noiembrie 2018, precitată, Decizia nr. 801 din 6 decembrie 2018, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 244 din 29 martie 2019, Decizia nr. 326 din 19 mai 2022, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1206 din 15 decembrie 2022, sau Decizia nr. 328 din 19 mai 2022, precitată, având în vedere doctrina dreptului viu, care produce efecte directe în privința determinării conținutului normativ al normei de referință, și anume Constituția, precum și faptul că instanța de control constituțional este unica autoritate jurisdicțională ce are competența de a realiza o interpretare evolutivă a acesteia (a se vedea Decizia nr. 342 din 9 iulie 2024, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1000 din 7 octombrie 2024, paragraful 13).

În acest sens, Curtea reține că, prin Decizia nr. 766 din 15 iunie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 549 din 3 august 2011, și prin Decizia nr. 356 din 25 iunie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 691 din 22 septembrie 2014, a statuat că dreptul este viu, motiv pentru care se impune ca și normele de referință în realizarea controlului de constituționalitate să prevadă o protecție juridică sporită subiectelor de drept. Evoluția ascendentă a acestei protecții este evidentă în jurisprudența Curții Constituționale, aspect care îi permite să stabilească noi exigențe în sarcina legiuitorului sau să adapteze exigențele constituționale deja existente în diverse domenii ale dreptului.

45. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1-3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu unanimitate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Admite excepția de neconstituționalitate ridicată de Adrian Porumboiu în Dosarul nr. 1.312/333/2021 al Judecătoriei Vaslui și constată că dispozițiile art. 44 alin. (3) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru sunt constituționale în măsura în care instanța judecătorească pronunță hotărârea de acordare a ajutorului public judiciar cu aplicarea principiului disponibilității.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Judecătoriei Vaslui și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Pronunțată în ședința din data de 3 decembrie 2024.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
MARIAN ENACHE

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

EDITOR: PARLAMENTUL ROMÂNIEI — CAMERA DEPUTAȚILOR

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; 012329
C.I.F. RO427282, IBAN: RO55RNCB0082006711100001 BCR
și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 DTCPMB (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, www.monitoruloficial.ro

Relații cu publicul: șos. Panduri nr. 1, bloc P33, sectorul 5, București; 050651.
Tel. 021.401.00.73, 021.401.00.78/79/83.

Pentru publicări, încărcăți actele pe site, la: <https://www.monitoruloficial.ro>, secțiunea Publicări.

